

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ PRAVIENIŠKIŲ PATAISOS NAMUS-ATVIRĄJĄ KOLONIJĄ IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE TEISINGUMO MINISTERIJOS

2022-06-21 Nr. 4D-2022/1-237
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo 2022 vasario 25 d. X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos (toliau vadinama ir – Pravieniškių PN-AK) pareigūnų veiksmų (galimai netinkamo atsakymo į kreipimąsi pateikimo) ir Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos (toliau vadinamas ir – Kalėjimų departamentas, KD) pareigūnų veiksmų, nepagrįstai persiunčiant jo skundą nagrinėti Pravieniškių PN-AK (toliau vadinama ir – Skundas).

2. Skunde rašoma:

2.1. „2022 m. vasario 7 d. į administraciją kreipiausi su prašymu išsaugoti vaizdo registratorių įrašus 2022 m. sausio 8 d. ir sausio 9 d.“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „2022-02-11 d. gavau atsakymą, kiek suprantama, kad bus nesaugomi įrašai, dėl jiems palankių teisės aktų, o informacija pateikta abstraktaus pobūdžio.“

2.3. „2022 m. sausio 11 d. Nr. 68-13 nutarimu buvau nubaustas 10 parų 2022 m. sausio 11 d. Nr. 69-17 gavau papeikimą.“

2.4. „Prašau teisiškai pagrįsti ar pareigūnai teisėtai neišsaugo vaizdo įrašus tos dalies, kuri susijusi su tarnybiniais dokumentais, kaip padarytų galimai pažeidimų, kuriuos patys pareigūnai provokuoja, o tai užfiksavus įrašai yra sunaikinami ir nėra pridedami prie medžiagos.“

2.5. „Pateikus skundą dėl skirtų nuobaudų Kalėjimų departamentui, skundą 2022 m. vasario 7 d. šis persiuntė nagrinėti [...] vėl Pravieniškių PN 3 sektoriui, nors aš jau skundžiau 3 sektoriaus priimtą nutarimą [...]“

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2022 m. kovo 8 d. raštu Nr. 4D-2022/1-237/3D-564 kreipėsi į Pravieniškių PN-AK prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Pravieniškių PN-AK 2022 m. kovo 22 d. atsakymu Nr. 14-4017 Seimo kontrolierę informavo:

4.1. „Pareiškėjas [...] 2022 m. vasario 7 d. kreipėsi į Pravieniškių PN-AK administraciją su

prašymu Nr. 72(9-10) 453, kuriame prašė išsaugoti 2022 m. sausio 4 d., 5 d., 8 d. ir 9 d. vaizdo įrašus fiksuotus vaizdo registratoriais (prašymo kopija pridedama).“

4.2. „2022 m. vasario 10 d., pareiškėjui buvo įteiktas atsakymas į prašymą Nr. 7-858, kuriame buvo paaiškinta, kad vaizdo įrašai įrašyti vaizdo registratoriais yra saugomi vadovaujantis Kalėjimų departamento [...] direktorius 2021 m. vasario 3 d. įsakymo Nr. V-43 „Dėl tarnybinių vaizdo registratorių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ tvarka, t. y. vaizdo įrašai įrašyti vaizdo registratoriais yra saugomi 10 darbo dienų. Taip pat pažymima, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – Kodeksas) 11 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatomis, nuteistieji turi teisę, teisės aktų nustatyta tvarka, gauti rašytinę informaciją apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas. Nuteistojo prašyme prašoma išsaugoti informacija yra tarnybinio pobūdžio ir nėra tiesiogiai ar netiesiogiai susijusi su nuteistiesiems taikoma bausmės atlikimo tvarka ar sąlygomis, bei teisėmis ir pareigomis (kopija pridedama).“

4.3. „Bausmių vykdymo teisėje nuteistojo pareigos apibūdinamos kaip teisės normose nustatytos bausmių vykdymo teisinio santykio subjekto privalomojo elgesio ribos ir taisyklės, kurių subjektas negali atsisakyti vykdyti arba laikytis. Pareigos neatlikimas arba netinkamas jos atlikimas yra bausmių vykdymo teisės pažeidimas ir tai sudaro drausminės atsakomybės pagrindą. Kodekso 143 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad Kodekso 142 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytos nuobaudos skiriamos įstaigos direktoriaus nutarimu. Šio straipsnio 2 dalyje numatyta, jog skiriant nuobaudas, atsižvelgiama į pažeidimo padarymo aplinkybes, į galiojančių nuobaudų kiekį ir pobūdį, taip pat į nuteistojo rašytinį pasiaiškinimą dėl pažeidimo. Vadovaujantis Kalėjimų departamento [...] direktoriaus 2021 m. vasario 3 d. įsakymo Nr. V-43 „Dėl tarnybinių vaizdo registratorių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ tvarka visi nuteistųjų teisės pažeidimai yra fiksuojami vaizdo registratoriais ir vaizdo įrašai yra vertinami skiriant subjektui nuobaudą.“

Prie rašto pridėta Pareiškėjo 2022-02-07 prašymas Nr. 72(9-10) 453, Pravieniškių PN-AK 2022-02-11 atsakymas Nr. 7-858 Pareiškėjui, papildoma informacija, pateikta 2022-06-06 el. laišku Nr. 1D-1187, kuriame nurodoma, kad vaizdo registratorių įrašai yra peržiūrimi skiriant Pareiškėjui nuobaudas (kopijos).

5. Seimo kontrolierė 2022 m. kovo 29 d. raštu Nr. 4D-2022/1-2373D-723 kreipėsi į Kalėjimų departamentą prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

KD 2022 m. gegužės 6 d. atsakymu Nr. 1S-1726 Seimo kontrolierę informavo:

5.1. „Kalėjimų departamentui pateiktame pareiškėjo 2022-02-07 skunde skundžiami Pravieniškių PN-AK 3 sektoriaus pareigūnų veiksmai, o ne konkretus nutarimas dėl nuobaudos paskyrimo. Skunde nurodomos įvykių aplinkybės, kartu nurodant, kad šių įvykių kontekste skirtos nuobaudos“ (Skundo kopija pridedama).

5.2. „Pareiškėjo 2022-02-07 skundas persiūstas Pravieniškių pataisos namams-atvirajai kolonijai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 183 str. 1 d., kadangi terminuoto laisvės atėmimo bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui, o Kalėjimų departamentui nepateikta duomenų apie tai, kad jis jau nagrinėtas Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos vadovo. Taip pat, persiunčiant minėtą skundą, vadovautasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 str. 12 d. nuostatomis.“

Prie rašto pridėta Pareiškėjo 2022-02-07 prašymas (reg. 2022-02-17, Nr. 2G-548), Kalėjimų departamento 2022-02-25 raštas Nr. 2S-506, kuriuo Pareiškėjo skundas persiunčiamas Pravieniškių PN-AK (kopijos).

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (Kodeksas):

- 5 straipsnis. *Teisėtumo principas* – „2. Nuteistų asmenų teisių bei laisvių apribojimus ir nuteistų asmenų pareigas nustato tik Lietuvos Respublikos įstatymai“; „3. Nuteistojo elgesį gali suvaržyti tik draudimas arba pareiga. Bausmės vykdymo institucija arba pareigūnas gali veikti tik įstatymų nustatytais būdais ir priemonėmis. Įstatymų nustatytus reikalavimus pažeidę pareigūnai atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus“;

- 10 straipsnis. *Nuteistųjų teisinė padėtis* – „1. Bausmes atliekantys Lietuvos Respublikos piliečiai turi visas Lietuvos Respublikos piliečiams įstatymų nustatytas teises, laisves ir pareigas su apribojimais, kuriuos numato Lietuvos Respublikos įstatymai ir teismo nuosprendis“;

- 11 straipsnis. *Bendrosios nuteistųjų teisės* – „1. Nuteistieji turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka: 1) gauti rašytinę informaciją apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas. Šią informaciją bausmės vykdymo institucija pateikia lietuvių kalba arba nuteistojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią nuteistasis supranta; [...]“;

- 183 straipsnis. *Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas* – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAI):

3 straipsnis „*Viešojo administravimo principai*“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...] 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį“;

10 straipsnis. „*Administracinių sprendimų priėmimas*“ - „5. Administraciniame sprendime turi būti nurodyta:

- 1) administracinį sprendimą priėmusio viešojo administravimo subjekto pavadinimas;
- 2) administracinio sprendimo data;
- 3) administraciniam sprendimui suteiktas registracijos numeris;
- 4) atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos;
- 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės;
- 6) administracinio sprendimo motyvai;
- 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką;
- 8) administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos.“

8. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875

(toliau vadinama – Taisyklės), aktualios nuostatos:

„42. Į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas.

[...]

45. Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį:

45.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti;

45.2. į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktuali klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti;

45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka.

[...]

47. Atsakyme į prašymą ar skundą arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo turi būti informuojamas apie tokio atsakymo ar pranešimo apskundimo tvarką, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsniu, nurodant konkrečios institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.“

9. Tarnybinių vaizdo registratorių naudojimo tvarkos apraše (Aprašas), patvirtintame Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2021 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. V-43, numatyta:

16 *punktas* – „Atsakingas pareigūnas, gautą vaizdo registratoriuose įrašytą vaizdo medžiagą saugo 10 darbo dienų, negavęs informacijos dėl konkretaus vaizdo įrašo tolimesnio išsaugojimo – ją sunaikina“;

17 *punktas* – „Užfiksavus ypatingus įvykius (riaušes, suimtųjų (nuteistųjų) grupinį pasipriešinimą pataisos pareigūnams, suimtojo (nuteistojo) pabėgimą, įvykdytą nusikalstamą veiką ir pan.), taip pat atliekant tarnybinį tyrimą dėl aplinkybių, susijusių su suimtojo (nuteistojo) padarytu kitu teisės pažeidimu, vaizdo įrašas saugomas iki tyrimo pabaigos, siekiant, kad būtų galima tiksliau ir nuosekliau atlikti tyrimą. Tais atvejais, kai dėl įvykio atliekamas ikiteisminis tyrimas ir vaizdo įrašas reikalingas tyrimui, vaizdo įrašo kopija perduodama ikiteisminį tyrimą vykdančiai institucijai ar pareigūnui“;

18 *punktas* – „Jeigu vaizdo įrašas gali turėti reikšmės nagrinėjant suimtojo (nuteistojo) skundą dėl įstaigos vadovo priimto administracinio sprendimo, jis saugomas iki institucijos ar pareigūno, nagrinėjančio skundą, sprendimo priėmimo pabaigos. Esant institucijos ar pataisos pareigūno, nagrinėjančio skundą, prašymui, vaizdo įrašo kopija perduodama skundą nagrinėjančiai institucijai ar pataisos pareigūnui.“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

10. Vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT) 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti

nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011)“;

„IV.3. *Objektyvumo principas*. 24 punktą – „Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pažymėjęs, kad laikantis objektyvumo principo viešojo administravimo subjekto sprendimai turi atitikti tikrąsias faktines aplinkybes, kurios nustatomos išaiškinus visas aplinkybes, turinčias reikšmės priimant sprendimą ir kritiškai, nešališkai vertinant įrodymus (šiais aspektais žr. 2010 m. lapkričio 26 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A756-1486/2010, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 20, 2010; 2014 m. balandžio 14 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A662-1010/2014). Įstatymo viršenybės ir objektyvumo principai lemia viešojo administravimo subjekto pareigą priimant sprendimus veikti pagal teisės aktuose jiems nustatytas teises ir pareigas, bei savo sprendimą pagrįsti tokiu būdu, jog nekiltų abejonių dėl šio sprendimo rezultato (2015 m. rugsėjo 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2494-438/2015).“

Seimo kontrolierių darbo praktika

11. Seimo kontrolierė išnagrinėjo nuteistojo x skundą prieš Marijampolės pataisos namų (PN) (2022-01-31 pažyma Nr. 4D-2021/1-1250/1254). Skundo tyrimo metu nustatyta, kad nuteistasis x su prašymu kreipėsi į Marijampolės PN administraciją, kad būtų išsaugota vaizdo medžiaga, užfiksuota prašyme nurodytu laikotarpiu, kadangi ji bus reikalinga pateikti teismui. Marijampolės PN administracija nuteistojo x prašymo netenkino ir pateikė atsakymą, kuriame nurodė, kokie teisės aktai nustato nuteistųjų teises, ir tai, kad „vaizdo įrašo išsaugojimas nėra teisės aktuose numatyta nuteistųjų teisė“.

Seimo kontrolierė pažymoje konstatavo, kad šiuo atveju formalus Marijampolės PN atsakymas *apribojo nuteistojo x galimybę surinkti įrodymus teismui, ypač atsižvelgiant į tai, kad šių įrodymų negalės išreikalauti ir teismas, nagrinėdamas bylą, nes jų saugojimo laikas – 10 darbo dienų*. Atsakyme nuteistajam x įvardintos priežastys nėra draudžiančios ar įpareigojančios, dėl kurių nebūtų galimybės tenkinti nuteistojo x prašymo. Juo labiau – jokiais teisės aktais nėra ir negali būti nustatytas draudimas rinkti įrodymus teismui (šiuo atveju – rūpintis, kad jie būtų išsaugoti, iki byla bus nagrinėjama teisme).

Seimo kontrolierė vertino, kad tokiu sprendimu Marijampolės PN neprisidėjo prie nešališko ir objektyvaus aplinkybių išsiaiškinimo, priešingai – nenorėdami patenkinti nuteistojo x prašymo, atsakymą grindė ne tinkamomis priežastimis, o bet kokiomis, kad patenkintų formalius reikalavimus. Toks funkcijų neatlikimas nesiderina su gero administravimo principu.

Tyrimo išvados

12. Atsižvelgiant į Skunde išdėstytas aplinkybes, išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

12.1. dėl Pravieniškių PN-AK pareigūnų veiksmų – galimai netinkamo atsakymo į kreipimąsi pateikimo;

12.2. dėl Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmų nepagrįstai persiunčiant skundą nagrinėti Pravieniškių PN-AK.

Dėl Pravieniškių PN-AK pareigūnų veiksmų – galimai netinkamo atsakymo į kreipimąsi

pateikimo

13. Skunde Pareiškėjas rašo, kad 2022 m. vasario 7 d. kreipėsi į Pravieniškių PN-AK administraciją su prašymu išsaugoti 2022 m. sausio 8 d. ir sausio 9 d. vaizdo registratorių įrašus, nes dėl tomis dienomis įvykusių įvykių jis gavo nuobaudas.

14. Pravieniškių PN-AK administracija pateikė Pareiškėjui 2022-02-11 atsakymą Nr. 7-858, informuodama, kad prašomi išsaugoti vaizdo įrašai yra daryti vaizdo kameromis ir turi būti saugomi bei naikinami vadovaujantis nurodytų teisės aktų nustatyta tvarka; todėl, vadovaujantis pataisos namų administracijos išvardintais teisės aktais, Pareiškėjo prašymas netenkintinas.

15. Pataisos namai ir Kalėjų departamentas, kaip viešojo administravimo subjektai, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (šios pažymos 10 punktas).

16. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, bausmes atliekantys Lietuvos Respublikos piliečiai turi visas Lietuvos Respublikos piliečiams įstatymų nustatytas teises, laisves ir pareigas su apribojimais, kuriuos numato Lietuvos Respublikos įstatymai ir teismo nuosprendis. Nuteistojo elgesį gali suvaržyti tik draudimas arba pareiga. Bausmės vykdymo institucija arba pareigūnas gali veikti tik įstatymų nustatytais būdais ir priemonėmis (šios pažymos 6 punktas).

Nuteistieji turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka gauti informaciją apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas. Atsakymai į prašymus turi būti teikiami laikantis, be kita ko, ir gero administravimo reikalavimų, tarp kurių – viešojo administravimo subjekto pareiga imtis aktyvių veiksmų, padėti, elgtis rūpestingai ir atidžiai.

Viešojo administravimo subjektai (taip pat ir Marijampolės PN) administraciniame sprendime turi nurodyti administracinio sprendimo teisinį ir faktinį pagrindą ar kitas administraciniam sprendimui įtakos turėjusias aplinkybes, administracinio sprendimo motyvus (šios pažymos 7 punktas).

17. Pravieniškių PN-AK pateiktame atsakyme yra išvardinti tik teisės aktai, kuriais yra reglamentuojama vaizdo registratorių įrašų saugojimo ir naikinimo tvarka, ir jais remiantis Pareiškėjo skundas nebuvo patenkintas. Pareiškėjui atsakyme net nebuvo paaiškinta, ką konkrečiai minėti teisės aktai reglamentuoja, kokius vaizdo įrašų saugojimo terminus jie nustato, ar šie terminai skundo atveju jau yra suėję.

Pažymėtina, kad Pareiškėjo prašyme nurodytas prašomų duomenų (vaizdo įrašų) naudojimo tikslas – panaudoti juos sprendžiant nuobaudos skyrimo klausimą. Pareiškėjas neprašė pateikti vaizdo įrašų, tačiau tik išsaugoti juos, kadangi dėl tomis dienomis įvykusių įvykių jis gavo nuobaudas. Pagrįstai manytina, kad vaizdo įrašai galėjo būti naudojami kaip įrodymai sprendžiant nuobaudų skyrimo ir / arba jų apskundimo klausimą.

Pravieniškių PN-AK pareigūnai savo veikloje, be kitų, turi laikytis ir gero administravimo principų. Seimo kontrolierė atkreipia pareigūnų dėmesį į tai, kad asmenims, atliekantiems laisvės atėmimo bausmę, tampa ypatingai svarbu, kad pareigūnai, esantys greta ir padedantys siekti bausmės vykdymo tikslų, veiktų pagal gero administravimo principą – *padėtų spręsti kylančias problemas, elgtųsi rūpestingai, siektų, kad kilę ginčai būtų sprendžiami objektyviai*.

LVAT savo praktikoje yra pasisakęs, kad įstatymo viršenybės ir objektyvumo principai lemia viešojo administravimo subjekto pareigą priimant sprendimus veikti pagal teisės aktuose jiems nustatytas teises ir pareigas bei savo sprendimą pagrįsti tokiu būdu, jog nekiltų abejonių dėl šio

sprendimo rezultato.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Pravieniškių PN-AK administracija Seimo kontrolierę informavo, jog vaizdo registratorių įrašai *buvo peržiūrimi* skiriant Pareiškėjui nuobaudą. Iš to darytina išvada, kad vaizdo registratorių filmuota medžiaga, nors ir pasibaigus Apraše nustatytam vaizdo saugojimo terminui (Pareiškėjas kreipėsi 2022 m. vasario 7 d. dėl 2022 m. sausio 8 d. ir sausio 9 d. vaizdo registratoriaus įrašų išsaugojimo), buvo išsaugota ir vertinama skiriant Pareiškėjui nuobaudas. Atsižvelgiant į tai, kritiškai vertintinas Pravieniškių PN-AK administracijos Pareiškėjui pateiktas atsakymas – netenkinti jo prašymo išsaugoti vaizdo registratorių filmuotą medžiagą.

Seimo kontrolierė pažymi, kad Seimo kontrolieriai jau ne kartą savo praktikoje yra atkreipę pareigūnų dėmesį (Seimo kontrolierės 2022-01-31 pažyma Nr. 4D-2021/1-1250/1254 (šios pažymos 11 punktą), kad formaliais atsakymais pareigūnai neprisideda prie nešališko ir objektyvaus aplinkybių išsiaiškinimo, priešingai – nenorėdami patenkinti Pareiškėjo prašymo, atsakymą grindžia ne tinkamomis priežastimis, o bet kokiomis, kad patenkintų formalius reikalavimus. Toks funkcijų neatlikimas nesiderina su gero administravimo principu.

18. Seimo kontrolierė vertina, kad Pravieniškių PN-AK atsakymas nėra motyvuotas, nepaaiškintos individualios prašymo netenkinimo priežastys, sprendimas pagrįstas tik išvardintomis bendro pobūdžio teisės aktų nuostatomis. Atsakyme Pareiškėjui neįvardinta konkrečių priežasčių, nenurodyti jokie motyvai, kodėl vaizdo registratorių filmuota medžiaga negali būti išsaugota, o išvardinti tik teisės aktai, reglamentuojantys vaizdo registratorių medžiagos saugojimą ir panaudojimą. Toks atsakymas nėra objektyvus, nesiderina su gero administravimo principu, taip pat neatitinka ir VAI 10 straipsnio 5 dalyje administraciniam sprendimui nustatytų reikalavimų.

Skundo dalis dėl Pravieniškių PN-AK pareigūnų veiksmų (neveikimo), netinkamai nagrinėjant 2022-02-07 prašymą, yra **pagrįsta**.

Dėl Kalėjų departamento pareigūnų veiksmų nepagrįstai persiunčiant skundą nagrinėti Pravieniškių PN-AK

19. Pareiškėjas kreipėsi į Kalėjų departamentą su 2022-02-07 skundu, kuriame skundė Pravieniškių PN-AK 3-iojo sektoriaus pareigūnų veiksmus dėl nuobaudos paskyrimo. Kalėjų departamentas Pareiškėjo 2022-02-07 skundą (reg. 2022-02-17, Nr. 2G-548) persiuntė nagrinėti Pravieniškių PN-AK administracijai. Pareiškėjas nesutinka su šiuo sprendimu.

20. Vadovaujantis Kodekso nuostatomis, viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui.

Viešojo administravimo subjektai (įskaitant Kalėjų departamentą ir Pravieniškių PN-AK), be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų (šios pažymos 7 punktą). Vienas iš viešojo administravimo principų yra subsidiarumo principas. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami žemiausiu efektyvumą galinčiu užtikrinti viešojo administravimo sistemos lygmeniu.

21. Pagal Kalėjų departamento duomenis, tyrimo metu nebuvo gauta duomenų apie tai, kad Pareiškėjo Skunduose aprašytos aplinkybės būtų buvusios nagrinėtos Pravieniškių PN-AK direktoriaus, todėl, nepažeidžiant teisės aktų nuostatų, pagal kurias laisvės atėmimo įstaigų pareigūnų veiksmai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios įstaigos vadovui, bei

laikantis subsidiarumo reikalavimo Pareiškėjo kreipimasis persiūstas nagrinėti Pravieniškių PN-AK.

Taigi darytina išvada, kad Kalėjų departamentas, veikdamas pagal subsidiarumo principą bei laikydamasis Kodekso 183 straipsnio 1 dalyje nustatyto reikalavimo (pataisos įstaigų pareigūnų sprendimus pirmiausia skūsti įstaigos vadovui), Pareiškėjo kreipimasi persiūsdamas Pravieniškių PN direktoriui nagrinėti nustatytų teisės aktų reikalavimų nepažeidė.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Pareiškėjo Skundo dalis dėl Kalėjų departamento pareigūnų veiksmų, galimai nepagrįstai persiunčiant jo 2022-02-07 skundą nagrinėti Pravieniškių PN-AK, **atmestina**.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

22. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl Pravieniškių PN-AK pareigūnų veiksmų, netinkamai nagrinėjant 2022-02-07 prašymą, **pripažinti pagrįsta**.

23. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl Kalėjų departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo), netinkamai nagrinėjant 2022-02-07 skundą, persiunčiant jį Pravieniškių PN-AK, **atmesti**.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

24. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Pravieniškių pataisos namų - atvirosios kolonijos direktoriui** rekomenduoja: imtis priemonių, kad ateityje nuteistųjų prašymai, susiję su įrodymų rinkimu, būtų nagrinėjami laikantis gero administravimo principo, o priimami administraciniai sprendimai atitiktų VAI nustatytus reikalavimus.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos**.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė